

ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Досліджено теоретичні підходи до формування кредитної політики та кредитного портфеля банку в посткризовий період. Визначено основні підходи до коригування кредитної політики та пошуку надійних джерел створення оптимального кредитного портфеля.

Аннотация. Исследованы теоретические подходы к формированию кредитной политики и кредитного портфеля банка в посткризисный период. Определены основные подходы к коррекции кредитной политики и поиску надежных источников создания оптимального кредитного портфеля.

Annotation. The theoretical approaches forming credit policy and credit portfolio in the post-crisis period was investigated. The basic approaches to adjust monetary policy and find reliable sources creating the optimal loan portfolio was determined.

Ключові слова: кредитна політика, кредитний портфель, ризик, дохідність, стратегія банку.

Ринкова трансформація національної економіки відкрила новий етап у розвитку кредитної справи. У зв'язку з цим гостро стала проблема наукового осмислення нових явищ у сфері кредитування, розуміння їхнього змісту, природи і сутності, розробки ефективних схем і технологій кредитного процесу та їх використання на практиці. Правильна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями, належне забезпечення його оперативною та достовірною обліковою інформацією виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банків. В умовах негативного впливу наслідків світової фінансової кризи особливої актуальності набуває формування оптимального кредитного портфеля банку з метою підвищення ефективності його діяльності шляхом впровадження відповідної кредитної політики.

Дослідженню питань формування та реалізації кредитної політики банків присвячено чимало праць таких вітчизняних вчених, як: О. Васюренко, В. Вітлінський, І. Гуцал, О. Дзюблюк, О. Заруба, О. Кириченко, І. Лютий, А. Мороз, М. Савлук, В. Сусіденко, і зарубіжних: Е. Гілл, О. Лаврушин, А. Ольшаний, Г. Панова, Е. Рід, П. Роуз, Р. Сміт та ін. У їх роботах аналізуються проблеми формування кредитної політики та кредитного портфеля без врахування сучасних тенденцій, пов'язаних з поглибленням світової економічної та фінансової кризи [1; 2].

З огляду на зазначене мета статті полягає у виявленні методичних основ та розробці практичних рекомендацій щодо формування кредитної політики та кредитного портфеля банку в сучасних умовах.

У процесі запобігання ризикам особливу роль відіграє кредитна політика банку, під якою розуміється стратегія і тактика банку щодо залучення коштів і спрямування їх на кредитування своїх клієнтів [2, с. 324].

Розробка кредитної політики для кожного окремого банку означає врахування ряду факторів, які впливають на пріоритетність та її напрями з погляду галузевої направленості, типу клієнтів, видів кредиту, організації процесу кредитування. Фактори, які впливають і визначають кредитну політику, можна поділити на два типи: зовнішні та внутрішні. Якщо внутрішні фактори пов'язані із конкурентоспроможністю установи банку і, зокрема, фінансовою стійкістю та надійністю банку, то зовнішні фактори пов'язані з поглибленням світової економічної та фінансової кризи, політичною та економічною ситуацією в країні, законодавчою базою, рівнем розвитку банківської інфраструктури, а також міжбанківською конкуренцією.

Кожний окремих банк, розробляючи стратегію кредитної політики, проводить сегментацію кредитного ринку з погляду його кредитування, враховуючи при цьому рівень регіонального розвитку, макроекономічну ситуацію, рівень кон'юнктури ринку тощо. В основі розробки стратегії лежать його внутрішні можливості, які визначаються конкурентоспроможністю, ліквідністю, фінансовою стабільністю та надійністю банківської установи на грошово-кредитному ринку. Реалізація можливостей банку щодо стратегії кредитної політики передбачає саме досягнення її кінцевої цілі – забезпечення стійкого фінансового стану на конкретному сегменті цього ринку [3, с. 124].

Кредитний портфель є не просто пасивно сформованим набором позичок, а результатом активних, цілеспрямованих дій банку, який динамічно розвивається, суто управлінським співвідношенням між різноманітними видами кредитів.

Формуючи кредитний портфель, керуються правилом: видавати кредити, які приносять максимальні доходи за інших однакових умов. Дохідність кредитної операції визначається рівнем відсоткової ставки за певним кредитом, тривалістю періоду надання кредиту та прийнятою системою нарахування відсоткових платежів.

Кредитні операції є основним джерелом доходів банку і разом з тим найбільшою статтею активів. Кредитний портфель становить головне джерело ризиків, які впливають на надійність та безпеку банку. Ефективне управління кредитним портфелем дає змогу мінімізувати ризики і відповідно збільшити прибутковість позичкових операцій.

При управлінні кредитним портфелем банку слід відрізнити такі поняття, як підходи до управління кредитним

управляти кредитним портфелем, одержувати максимально можливий прибуток при мінімальному рівні ризику [4, с. 184].

Існують традиційний та нетрадиційний підходи до управління кредитним портфелем банку. Традиційний підхід визначено як підхід, що ґрунтується на неформалізованих філософських методах пізнання (наукової уяви, інтуїції), використовує в розрахунках коефіцієнтний аналіз, функціонує у будь-якому середовищі, є простим, швидким та дешевим у застосуванні. Нетрадиційний підхід – це підхід, що ґрунтується на загальнонаукових методах пізнання, використовує в розрахунках теорію ймовірності, статистику, економетрію, функціонує у стабільному ринковому ("ідеальному") середовищі, є складнішим, повільнішим та дорожчим у застосуванні порівняно з традиційним.

У сучасній практиці в прийнятті управлінських рішень щодо формування кредитного портфеля переважає традиційний підхід за рахунок того, що він діє в будь-якому середовищі, є простішим, швидшим та дешевшим. Проте слід пам'ятати, що позиції нетрадиційного підходу постійно зміцнюються. У першу чергу це пов'язано зі стрімким зростанням продуктивності ЕОМ, що дозволяють за допомогою електронних таблиць все швидше і точніше будувати та перевіряти ефективність імітаційних моделей. Сучасні імітаційні моделі враховують дедалі більше екзогенних і ендогенних факторів, тобто швидше переходять від ідеального (штучного) до реального середовища. Отже, найбільш ефективним для управління кредитним портфелем банку буде паралельне застосування традиційного та нетрадиційного підходів [5, с. 464].

Обґрунтоване управління кредитним портфелем встановлює його параметри, визначаючи при цьому, яка частка ресурсів банку може бути використана для видачі позики, які типи кредитів можуть видаватися, яку частину кредитного портфеля можуть складати позики цього типу, яка допустима концентрація кредитів окремим боржникам і галузям.

Наук. керівн. Омельченко О. І.

Література: 1. Дзюблюк О. В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки : монографія / О. В. Дзюблюк. – К. : ПОЛІГРАФКНИГА, 2000. – 511 с. 2. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посібн. / О. В. Васюренко. – К. : Знання, 2004. – 324 с. 3. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика : навч. посібн. / Д. І. Коваленко. – К. : ЦУЛ, 2010. – 124 с. 4. Дмитренко М. Г. Кредитування і контроль / М. Г. Дмитренко. – М. : Кондор, 2005. – С. 184. 5. Колоколова О. Оптимизационное моделирование кредитного портфеля / О. Колоколова // Банковский менеджмент. – 2006. – № 4. – С. 29–34.